

**Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 21 hallituksen esityk-
sestä työ- ja kansaneläkelainsäädännön muutoksenhakusäännösten
uudistamisesta**

Eduskunta on 17 päivänä kesäkuuta 1994 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 117 hallituksen esityksestä työ- ja kansaneläkelainsäädännön muutoksenhakusäännösten uudistamisesta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina esittelijät Jaakko Hannula ja Maritta Hirvi sosiaali- ja terveysministeriöstä, etuuspäällikkö Seppo Virtanen kansaneläkelaitoksesta, varatoimitusjohtaja Seppo Pietiläinen eläketurvakeskuksesta, vakuutusylituomari Juha-Veikko Hiekkaranta vakuutus oikeudesta, puheenjohtaja Outi Antila-Rantanen tapaturmalautakunnasta, puheenjohtaja Timo Havu eläkelautakunnasta, puheenjohtaja Olli Puustinen tarkastuslautakunnasta, lainopillinen asiamies Petri Jääskinen Työeläkelaitosten Liitosta, asiamies Johan Åström Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitosta, työvoimapolitiittinen asiamies Martti Huttunen Liiketyönantajain Keskusliitosta, tutkimussihteeri Kaija Kallinen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, sosiaalisihhteeri Veikko Simpanen Toimihenkilökeskusjärjestö STTK:sta ja sosiaaliasiainsihteri Kai Libäck Akavasta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan yksityisen sektorin työeläkelakien ja kansaneläkelainsäädännön muutoksenhakusäännöksiä uudistettavaksi siten, että valitus ohjattaisiin aina päätöksen antaneeseen eläkelaitokseen. Hyväksyessään valittajan vaatimuksen eläkelaitos voisi välittömästi oikaista päätöksen. Muussa tapauksessa valitus toimitetaan muutoksenhakuelimelle. Kansaneläkelaitos voisi eräissä tapauksessa ilman asianomaisen suostumusta tai purkumenettelyä noudattamatta oikaista antamansa päätöksen kansaneläkkeen lisäosaa koskevan virheellisen päätöksen vuoksi. Yksityisen sektorin työeläkelaitoksissa ehdotetaan otettavaksi käyttöön hallintomenettelylain keskeisiä periaatteita noudattavat säännökset. Lisäksi lakeihin tehdään

joitain pieniä muutoksia ja tarkistuksia. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995.

Valiokunta pitää periaatteellisesti tärkeänä hallituksen esityksestä ilmenevää pyrkimystä eläkelainsäädäntöä koskevien ratkaisujen nopeuttamiseen erityisesti muutoksenhaussa. Tässä suhteessa oikaisumenettely antaa sellaisia mahdollisuuksia, joita on käytettävä hyväksi muusakin sosiaalivakuutuksessa. Lisäksi oikeusturvan kannalta on tärkeää noudattaa hallintomenettelylain keskeisiä periaatteita myös yksityisten eläkelaitosten käsitellessä työeläkkeitä. Valiokunta kiirehtii oikaisujärjestelmien ja muiden käsittelyn nopeuttamista koskevien menettelyjen käyttöönottoa myös valtion, kuntien ja kirkollisissa eläkkeissä.

Muutoksenhaun nopeuttamiseen liittyen on muutoksenhakuelinten voimavarat turvattava siten, että vakuutetut saavat ratkaisun kohtuullisessa ajassa. Tärkeää on myös, että tarvittaessa voidaan käyttää suullista menettelyä, kuten eräät Suomea sitovat kansainväliset sopimukset edellyttävät.

Arvioitaessa sitä, milloin asianomaisen etu vaatii hänen kuulemistaan, on aina ensisijaisesti oletettava, että asianosaista on kuultava. Tällä on paitsi periaatteellista merkitystä myös välitön vaikutus asianomaisen oikeusturvaan.

Työeläkelakien mukaan työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää vain, jos työkyvyttömyyden arvioidaan jatkuvan yhdenjaksoisesti vähintään vuoden ajan. Kansaneläkelaisissa ei ole vastaavaa ajallista vaatimusta. *Sosiaali- ja terveysvaliokunta edellyttää*, että hallitus selvittää tarvittavat muutokset työeläkelakeihin ja muuhun lainsäädäntöön väliinpuotoamisen ehkäisemiseksi.

Kun eläkelaitos esittää väärään tai puutteelliseen selvitykseen perustuvan tai ilmeisesti lainvastaisen päätöksen purkua vakuutus oikeudelle

ta, voi eläkelaitos työntekijäin eläkelain 21 d §:n mukaan keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esittämänsä suuruisena. Valiokunnan mielestä maksua ei tule keskeyttää tai alentaa, jos purkuhakemus ei johdu hakijasta ja jos se johtaa kohtuuttomaan tilanteeseen, ennen kuin vakuutusosoikeus on antanut purkamista koskevan päätöksensä.

Helsingissä 13 päivänä syyskuuta 1994

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Skinnari, varapuheenjohtaja Taina ja jäsenet Ala-Harja, U. Anttila, Antvuori, Muttilainen, Nordman,

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

O. Ojala, Perho-Santala, Puhakka, Puisto, Stenius-Kaukonen ja Vehkaoja sekä varajäsenet Saari (osittain) ja Takala.